

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hštv. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemški šulverein — Slovencežerec.

Nemški šulverein glasi se društvo, katero je Slovanom, posebič Slovencem, vsekalo že marsikatero kravavo rano. To društvo je doma v Berolinu, v mestu, ki Slovanom zavida njih najdragocenejši zaklad — sv. vero in pa narodnost. To oboje pa vzeti pravovernemu Slovanu, to je namen nemškega šolskega društva. Nemški šulverein zida in vzdržuje šole, v katerih se pri nas Slovincih našim otrokom krade vera in narodnost, narodnost in vera. Tudi nekateri učitelji, ki delujejo v smislu nemškega šulvereina in ponemčujejo našo deco, dobivajo ovsa iz šulvereinskih jasel. Ubogi otroci, ki pridejo takim vzgojiteljem v roke, dvakrat ubogi, ki postanejo žrtev nekaterih šulvereinskih šol!

V takih šolah se otrokom ubija v glavo le nemščina, drugi koristni poduk in prava krščanska vzgoja se pa zanemarja. Se vé, šulvereinovci tega ne dajo veljati ter trdijo, da so jim mar le nemški otroci in nimajo namena, naših ponemčevati. Da se, dragi bralec, sam prepričas, kje je resnica, beri pazljivo naslednje številke, ki ti bodo odprle oči in pokazale jasno, koliko nemških in koliko slovenskih otrok obiskuje šulvereinske šole.

Šulvereinsko šolo obiskujejo v	nemških otrok	slovenskih
Ljutomeru	6	69
Sevnici	10	50
Štorah	20	95
Pekrah	5	90
Razvanju	7	133
Št. Ilju v Slov. gor.	54	35
Konjicah	15	113
Rogatecu	16	161

Popolnoma enake razmere se nahajajo še v Laškem trgu, v Ločah, Gornji Kungoti in v Svičini. V teh šolah je nemški poduk. V nekaterih omenjenih šolah slovenski otroci ne razumejo svojih trdonemških učiteljev, učitelji ne svojih slovenskih učencev. Naravna posledica takega učenja je, da se večina otrok gladko nič ne nauči, da po pet let in še več pohaja isti razred in ji tako brez vse koristi preteče dragoceni čas šolskih let. Za pregrehe šulvereinskih vzgojiteljev dostikrat veroučitelji delajo pokoro, ker vtepajo slovenski deci slovensko abecedo v glavo, da znajo vsaj za silo čitati slovenski katekizem. Dve uri na teden sta odločeni katehetu za veronauk, razlagati in podučevati mora katekizem na takih šolah v dveh jezikih, vrhu tega slovenske otroke učiti čitati; koliko se tedaj more doseči gledé krščanskega nauka, naj dragi čitatelj sam presodi! Dostikrat zapustijo otroci šolo, predenj so se mogli temeljito pripraviti za prvo sv. obhajilo. Da, prava krščanska izreja otrok je na marsikateri šulvereinski šoli ne-

mogoča. Na šulvereinski šoli v Sevnici so razmere celo take, da veliko let do najnovejše dobe duhovnik ni prestopil šolskega praga. Liberalen učitelj uči brez škofovega dovoljenja tam nauk Kristusov. Pač omilovanja vredni krščanski otroci, katerim še to ni dano, kar je dano judovskim, mohamedanskim, paganskim otrokom, da bi jih namreč podučevali v verskih rečeh njih verski učitelji!

To je znana resnica, da nemškutarji, izdajice našega národa, postanejo večinoma liberalci, sovražniki sv. katoliške cerkve. Evo torej, kam težijo šulvereinske šole. Vodijo v odpad od naroda in s tem v brezverstvo. V nemški konjiški šoli se je šolski mladini prepovedalo zahajati k šolskim mašam. Ali torej ne govorim resnice, ko trdim, da šulvereinske šole slovenske otroke vzgajajo za ponemčeni liberalizem? Šulvereinovci dobro vedó, da njihove šole ne ugajajo slovenskemu ljudstvu. Pa dobro jim je tudi znano, da noben zid ni tako visok, da ga ne bi preskočil zlati osel. Zato kupujejo otrokom šolskih rečij, obleke, jedil itd., ter prirejajo sijajne izlete. Vse to mika lahkoživo mladež in ubožne stariše. Kje pa to nič ne pomaga, dela kruta sila. Gospodarji, delodajalci pritiskajo na svoje podložne, da žrtvujejo lastno voljo in deco svojo nemškemu šulvereinu v korist in provspeh. Surova sila in judeževi groši, ne pa častno prepričanje napolnjuje šulvereinske šole. Ko bi pa slovenski stariši imeli malo več poštenja, odločnosti in vesti, pa pomislili, da bodo odgovorni pred živim Bogom za otroke, katere žrtvujejo neverskim nemškim šulvereinskim zavodom, resnično, šulvereinske šole stale bi prazne in dičile slovenski narod.

Sodne razmere na Slovenskem.

(Govoril v državnem zboru dr. Lavoslav Gregorec dne 23. maja.)

Visoka zbornica! Oglasil sem se za besedo, da govorim o jezikovnih neprilikah pri sodiščih na jugu naše državne polovice. Predlagal bom tri resolucije, katere bom koj čital ter je potem v svojem govoru utemeljil. Resolucije se glasé:

1. «C. kr. vladase pozivlje, uveljaviti tudi gledé slovenskega jezika, kar določa § 27. cesarskega patenta z dné 7. avgusta 1850 gledé organizacije najvišjega sodnega in kasacijskega dvorā na ta način, da bo najvišje sodišče izdajalo svoje razsodbe in razloge v slovenskem jeziku, če se je dotična pravda pri prvi instanci obravnavala v slovenskem jeziku.

2. Z ozirom na to, da se pravosodnega ministerstva naredba z dné 10. januarja 1889, št. 21599 ex 1888, praktično tam, kjer Slovenci prebivajo, skoro nikjer ne izvršuje, se c. kr. vlada pozivlje, naj zaukaže,

da se napravijo dvojezični, namreč nemško-slovenski, oziroma italijansko-slovenski uradni napisi in pečati pri vseh tistih sodiščih, ki morajo po veljavnih naredbah slovensko uradovati.

3. C. kr. vlada se pozivlja, naj skrbi za primerne prostorije za okrajno sodišče v Šoštanju, ležeče v okrožju Celjskega okrožnega sodišča.»

Gospoda moja! Na pokrajinah, kjer prebivajo Slovenci in Hrvati, je troje višjih deželnih sodišč: Zadarsko, Tržaško in Graško. Deželni navadni jeziki so tu: nemški, slovenski, hrvatski ali srbski in italijanski. Večino imajo tod Slovenci, katerih je 1.175.535 duš, potem pridejo Nemci, katerih je 1.147.896, Hrvatov je 642.758, Italijanov pa 310.581. Ako bi se čistonemški okraji na Koroškem in na Štajarskem izločili, ostalo bi še 45.265 Nemcev. V takih razmerah bi pač kazalo, opustiti višje deželno sodišče v Gradcu, pri Tržaškem višjem deželnem sodišču pa ustanoviti nove senate ter jih premestiti v Ljubljano.

S to razdelitvijo bi se na leto prihranilo 50.000 gld., vrh tega pa bi mogla justična uprava na ta način jezikovnim potrebam v tistih krajih laglje in naravneje zadoščati, kakor jej je to sedaj mogoče. Prav res! Ta misel ni nova. Govorilo se je o njej v osemdesetih letih v — žal — povsem pozabljeni komisiji za prihranke. Slovenski poslanci si štejejo v dolžnost, da to vedno spravljamo v razgovor. Nadejamo se, da se ta misel gotovo uresniči in sicer v tistem trenutku, ko spoznajo odločni krogi naše monarhije, da je sedanjo nesrečno politiko na Primorskem korenito premeniti.

Gledé jezikovne ravnopravnosti pri sodiščih se med avstrijskimi Jugoslovani godi še najbolj dalmatinskim. Odkar je izšel ukaz pravosodnega ministerstva z dné 10. aprila 1872, je tam hrvaščina priznani uradni jezik za zunanje poslovanje, dočim je italijansščina še vedno izključni notranji uradni jezik, kar je po moji sodbi prava avstrijska neverjetnost. Videti je treba, da živi tam mimo pol milijona Slovanov samo 16.000 Italijanov. V Istri in sploh na Primorskem ni italijansščina samo notranji, ampak tudi zunanji uradni jezik. Italijani imajo tam isto, kar imajo Nemci na nemškem zemljišču in Poljaki v Gališki. S tem bi gospodje bili lahko zadovoljni. Slovenci ne segamo tako daleč. O tem bom še govoril. Kakor je italijansščina v Istri zunanji uradni jezik pri sodiščih, tako je tudi nemščina na Koroškem. Vsaj dejansko je tako, dasi bi po pravici ne smelo tako biti. Nič bolje ni na Štajarskem in tudi s Kranjskega se čujejo pogostoma pritožbe o povsem nezakonitem postopanju ondotnih sodnih oblastev glede slovenskega uradovanja s slovenskimi strankami. Pravosodno ministerstvo je v tem oziru naslanja se na drž. osn. zakone v zadnjih desetih letih izdalo mnogo ukazov in naredb, ki kažejo dobrohotnost proti slovenskemu prebivalstvu, ali sodni uradniki se teh ukazov in naredb ne drže in jih ne izvršujejo. To Vam koj dokažem. To se je zlasti godilo tedaj, ko je politični strankar, nemškoliberalni vitez Waser vodil višje deželno sodišče v Gradcu. Njegova uprava je bila dvajset let trajajoč boj zoper Slovence. (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

† Ana Brenčič, krščanska mati.

S Ptuja se nam piše: V soboto dne 7. malega srpana izročili smo materi zemlji telesne ostanke dne 5. istega meseca v Novi vesi pri Ptujju umrle posestnice Ané Brenčič. Pokojnica, koje blagi mož, Anton, se

je že preselil pred 25 leti v večnost, bila je mati osmerim otrokom, izmed katerih omenimo: dr. Alojzija Brenčič, advokata v Celju, Mihaela Brenčič, tovarnarja za opeko in veleposestnika v Žabjaku pri Ptujju in Andraža Brenčič, veleposestnika in narodno-zavednega gostilničarja v Ptujju. Rajna bila je prava krščanska in slovenska mati v najboljšem pomenu besede. Vzgojila je svoje otroke v pravem krščanskem in narodnem duhu. Sama izgled bogoljubnosti, delavnosti, pridnosti in varčnosti je tudi svoje otroke teh lepih in osrečujočih čednostij naučila in navadila. Smelo in upravičeno danes trdimo, da je jako razširjeni Brenčičev rod v župniji sv. Petra in Pavla v Ptujju najveljavnejši, najimovitejši, najpodjetniši, pa tudi v narodnem oziru najtrdnější in najzavedniši. Glejte posledice umne vzgoje, glejte plod uzorne matere! Kakó je vse ljubilo, čislalo in spoštovalo rajno 76letno Ano Brenčičevo, pokazal je pač najbolje njen veččasni pogreb, kojega so se udeležili razven žalujočih otrok, unukov in sorodnikov, trije č. gg. duhovniki, mnogo gg. učiteljev in drugega razumníštva, potem množica prostega naroda. Ob odprtem grobu zapeli so gg. učitelji ganljivo žalostinko: »Jamica tiha«. Rajna Ana Brenčič bodi vsem slovenskim materam vspodbuden izgled, kakó otroke vzgojevati, kako delati in živeti, da bodo časno in večno srečni. Pokojno uzorno mamico pa priporočamo vsem, ki so jih poznali, in pobožno molitev in blag spomin. Naj v miru počivajo!

† Janez Kolarič, kaplan v Dramljah.

(Priatelju v spomin napisal Fr. Muršič.)

Plantelo ti sree gorkó
Za vero sveto, dom je mili;
Zato pa dá naj ti nebo
Sladák počitek zdaj v gomili!

Cenjeni bralec! Ko bi bil prišel na praznik sv. Cirila in Metoda v prijazne Dramlje, videl bi bil od vseh strani prihajati brez števila ljudij k župni cerkvi. Mislil bi lahko, da more kaj posebne veselega biti; vendar žalostni obrazi bi te kmalu podučili, da danes ni dan veselja. In če bi vprašal drobnega šolarčka, ki te je ravnokar pozdravil s krščanskim pozdravom: »Ljubo dete, povej mi, kaj se je zgodilo, da si danes praznično oblečen prišel k hiši božji in pa zakaj si tako žalosten?« Gotovo bi te začuden pogledal, češ, pa ste li vi jedini tujec, ki ne veste, kaj se je zgodilo te dni v Dramljah? Potem pa bi ti ihteč odgovoril: »Umrli so nam gospod katehet, ki so nas tako radi imeli in mi njih. Zdaj pa še brzo pohitim, da še jih enkrat vidim in potem jih spremimo k zadnjemu počitku«. Kaj ne, dragi bralec, tudi ti bi šel ž njim tja, kjer se zbirajo ljudje, v hišico, v kateri med gorečimi svečami počiva mož — ne mož — mladenič še v najlepšem cvetu let. Čez blede, smrtno obličje mu je razlit blažen mir. Zaprte ima oči, o te oči! Kako prijazno so te gledale v življenju; iz njih je odsevala sama dobrotá, sama milina in ljubezen. Zaprta so mu tudi usta, o ta usta! Koliko žalostnih, obupnih src so potolažila, kako goreče oznanjevala čast božjo in mir ljudem, kolikrat šepetala iskreno molitev Stvarniku. In te blede, te koščene roke sklenjene so še v smrti v molitev. Kdo je ta mladenič, ki tako trdno tu počiva? To so drameljski gospod kaplan, gospod Janez!

Predno pa spremiva, cenjeni bralec, mladega duhovnika na kraj miru in pokoja, slišiva še nekaj o njegovem življenju in o njegovi prerani smrti.

Pokojni Janez Kolarič se je rodil dne 6. majnika l. 1869. v Mali vesi v župniji sv. Marjete niže Ptujja. Premožni, občespoštovani in pobožni stariši so odgojevali svojega najstarejšega sina Janezeka v pravem krščanskem duhu in strahu božjem dobro vedoč, da je

strah božji začetek modrosti. (Prid. 1, 7.) Sad dobre vzgoje se je tudi kmalu pokazal, kajti Janezek je s svojo pridnostjo in s svojim lepim vedenjem delal veliko veselje ljubim starišem. Najbolj sta ga veselili cerkev in šola. Skozi več let je stregel domačim duhovnikom pri službi božji; tam se je čutil vedno najsrečnejšega. O kako ga je bilo lepo videti, ko je opravljal angeljsko službo pri sv. maši. Tako prisrčno je sklepal svoji drobnim ročici k molitvi, tako zaupno in proseče je upiral oči k Najsветеjšemu. Česa je pač prosil ljubeznivi ministrantek? Gotovo nič drugega, kakor da bi tudi on mogel opravljati enkrat duhovsko službo. V šoli je bil najmarljivejši učenec in ljubljenelec gosp. nadučitelja J. Vobiča, ki so pregovorili Janezekove stariše, da so ga dali v latinske šole.

Nižjo gimnazijo je dovršil v Ptuj, višjo pa v beli Ljubljani. Bil je vedno marljiv in vesten dijak, vzgled svojim tovarišem. Po dobro dokončanih šolah je vstopil v mariborsko bogoslovje, njegova iskrena želja že od otroških dnij se mu je tako izpolnila. Tu je delal mladi bogoslovec od ranega jutra do poznega mraka, vestno in marljivo pripravljaj se za svoj vzvišeni poklic, tu je molil in prosil božjega blagoslova svojemu delu. Le čujmo, kako lepo poje v svoji pesmici:

Pred Tvoj oltar Gospod bom stopil,
Roké v molitvi dvigal bom,
Kadilo Tvojemu imenu
Na čast in slavo vžigal bom.

O Ti pa prošnje moje vsliši,
O vžgi mi v srcu sveti žar,
In daj, da srce moje bode
V življenju celem svet oltar!

Ko so že vsi drugi trdno spali, brlela še je v njegovi sobi lučica. Vse to je pač jasna priča, kako je pokojnemu Janezu gofelo srce za vse resnično lepo in sveto, posebno pa za Boga in njegovo sveto službo. Srečno je dočakal po mnogih trudapolnih letih najlepša dneva v svojem življenju: dne 25. julija lanskega leta je bil v mašnika posvečen in dne 8. avgusta daroval je Bogu prvo nekrvavo daritev. Oj, kako so se takrat veselili skrbni stariši, babica, sestrice in bratci, sorodniki, prijatelji in znanci s celo šmarjetsko župnijo. Resnično, to je bil dan, ki ga je Gospod naredil, zato pa je bilo tudi veselje in radost v Gospodu. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Petero pglavitnih rečij, ki so potrebne novemu vrtu.

Vrte si napravljajo dandanes ljudske šole posebno zato, da se šolska mladina v njih drevesnicah uči sadjarstva. Vrte pa imajo ljudje sploh prav radi; to se vidi po tem, da marsikdo peščico svoje zemlje za to obrne, da si napravi vrtec. Ali vsakdo ne gleda na to, ali je tudi kraj, kjer ga naredi, vrtnarstvu ugoden. Pet pglavitnih rečij je, ki so neobhodno potrebne, ako hočeš, da se ti dobro izponaša vrtec, in to so: zrak, svetloba, toplota, voda in varnost. Izpregovorimo o vsaki besedico.

Zrak, to je dober zrak, je prvi pogoj rastlinskemu življenju. Kakor človek brez dobrega (čistega) zraka in če se stanovalešča njegova vsak dan ne prezračijo, začne hirati in bolehati, tako se godi tudi vrtnim rastlinam, ako so v slabem ali pa v zaprtem (zaduhlem) zraku. Blizu gnojišč, med hlevi, za visokimi zidovi ne delaj vrtov. Ako ima vrt tvoj tako lepo lego, pa ti drevesa in druga zelišča ne rastejo veselo, iskal bodeš drugih vzrokov, ki so jim škodljivi, a tega ne veš, da poman-

kanje čistega zraka je prva ovira veseli in zdravi rasti.

Svetloba pa je tudi potrebna, pa ne samo cveticam, temuč tudi drevju. Ali tu ne mislimo popolne teme, ampak tiste zapreke, ki delajo, da je vrt tvoj v senci. Senca je sicer povsod, tiste sence pa, ki se spreminja po dnevi, ne mislimo, ampak bojimo se tiste sence, katera je skoro celi dan na našem vrtu. Navaden pregovor veli: »senca mori«, to je, senca zatira in kviri rastlino, ki stoji v senci.

Da vrt potrebuje dosti in pripravne vode, tega menda ni treba šele dokazovati. Brez vlage trpijo rastline žejo; njih žeja je suša, suša pa tudi, kakor senca, mori rast. So letine, v katerih ni treba veliko priliti; so pa tudi take, da nebo, ne priliva, kolikor je treba, — tedaj mora pomagati človek. Treba torej, da je na vrtu vodnjak, kapnik, ali da kak potok ni daleč od njega. Čas je kapital vsakemu človeku; kjer ni vode blizu, rado se zanemarija prilitanje.

Brez toplote ni življenja v rastlini. Brez toplote vse otpne. Najbolj naravno in najcenejšo toploto daje nam solnce. Solnce ima s svetlobo in toploto svojo toliko moči do rastlinstva in živalstva, da je vse mrtvo ondi, kjer ni solnca. Ako imaš svetlice v loncih, lahko jih prenašaš sem ter tja, da jim je svetlo in toplo; a drugo je z vrtom, njega ne moreš prestavljati, torej glej, kadar nov vrt napravljaš, da ga narediš na prisojnem kraju.

Naposled še priporočamo varnost. Če je vrt blizu hiše, dobro! Sicer je pa ograja potrebna, pa tudi še varuha potrebuje vrt, kadar so pridelki v nevarnosti, da jih ne ukrade tat; pa tudi zavoljo živine je treba vrtu meje.

»Vrtnar.«

Deteljno seme.

Detelja je najvažnejša kmetijska rastlina na polju, pa žal, da prepogosto vidimo deteljišča s predenico pre-raščena, in taka njiva le malo dobička dá. Predenico od detelnega semena je težko očistiti, in ravno pri tem ima gospodar največjo škodo, če kupi seme, katero ne kali ali pa je s predenico pomešano. Najbolje storimo, da si seme doma pridelamo, in če je med deteljo, katero mislimo za seme pustiti, predenica (grinte), moramo jo poprej vso iz detelje požeti in sežgati. Deteljno seme se najhitreje z mlatilnico, pri kateri je tako zvani »Kleeenthüllungsmantel«, izmlati.

F. P—k.

Koleka prosto se vsled postave od 23. maja 1883 štv. 82 drž. zak. vknjižbe po zapuščinah na podlagi prisodnih pisem (Einantwortung) pri sodnijah uradno brezplačno zvršijo.

Ta postava bila je javno razglašena, vendar je ljudstvu malo znana, in veliko stroškov bi si prihranili, ko bi se te olajšave pri zapuščinskih slučajih posluževali.

Ribe več dni sveže ali frišne ohraniti, se tako-le napravi: Riba se zakolje ali ubije, drobovina odstrani in s stolčenim sladkorjem potrosi terna hladnem, temnem kraju shrani.

Sejmovi. Dne 21. julija v Bučah. Dne 23. julija pri Sv. Heleni pri Slivnici, pri Sv. Mohorju blizu Rogatec, v Orešju, v Mariboru in pri Sv. Barbari pri Kojncih. Dne 24. julija pri Sv. Urbanu pri Ptuj. Dne 25. julija v Žalcu, Lipnici, Slov. Bistrici, Kozjem in pri Mariji-Tolaznici, okraj Rogatec. Dne 26. julija na Framu, pri Sv. Ani na Krembergu in v Teharji.

Dopisi.

Iz Maribora. (Družba duhovnikov lavantinske škofije) je dne 16. julija t. l. ob 11. uri predpoldne imela v knezo-škofijski pisarni svojo drugo letošnjo odborovo sejo. Prečastiti gospod kanonik Lovro Herg, podpredsednik družbe, prijazno navzoče odbornike pozdravi in z rahločutečimi besedami opisuje veliko izgubo, katera je družbo po smrti njenega prvega in dolgoletnega predsednika, mil. prelata Franca Kosarja, zadela. »Nemila smrt, tako nekako govoril je do solz ganjeni gospod podpredsednik, nam je vzela, ali bolje rekoč, božja previdnost je k sebi poklicala našega preljubega predsednika, da prejme zaslužen plačilo za svojo zvestobo v svojem poklicu. Preč. gospoda prelata Franca Kosarja ni več med nami osebno, pa njihov preblagi spomin ne bo izginil iz naših src, naša hvaležnost za njihovo požrtvovalno delovanje pri našem društvu jim je zagotovljena. Preblagi pokojnik bili so l. 1863. s pokojnim knezoškofom Jakobom Maksimilijanom ustanovitelj društva za doslužene duhovnike, iz katerega društva osnovali so potem leta 1873. tako vspešno delujoče podporno društvo za občne potrebe duhovnikov lavantinske škofije. Bili so vedno njegov požrtvovalni predsednik, modri vodnik in skrbni oče. Nam vsem je znano, kako vestno so vodili zapisnike, kako obširna in temeljita so bila njihova poročila, kako natančni vsakoletni sklepni računi. Ob času njihovega blagega vodstva počival je očitno blagoslov božji nad našim društvom, njegovo premoženje množilo se je vedno tako, da je v teku 20 let doseglo glavnico 50.996 fl. Obžalujemo to britko izgubo, ohraniti pa hočemo vedno hvaležni spomin utemeljitelju našega društva in mnogoletnemu modremu vodniku, preč. g. prelatu Francu Kosarju, stolnemu dekanu!« Zatem vršila se je po društvenih pravilih volitev novega družbenega predsednika. Izvoljen bil je z vsklikom predsednikom dosedanji podpredsednik, preč. gospod kanonik Lovro Herg. Za podpredsednika izvolil se je enoglasno dosedanji društveni denarničar, preč. gospod kanonik dr. Ivan Križanič, v odbor pa se je poklical veleč. g. dr. Janez Mlakar, kn. šk. duh. svetovalec, profesor bogoslovja in vodja kn. šk. deškega semenišča.

Iz Gornjeradgonskega okraja. (Novosti.) Prebivalci tega okraja opazovali smo že dalj časa nekatere nerednosti pri naši sodnji. Jedna taka nerednost se je sedaj odpravila od visoke deželne nadsodnije Graške, druge pa še pridejo na vrsto. Kakor znano, se pri vsaki sodnji potrebujejo cenilni možje, kateri imajo nalogo, da pri inventurah, eksekutivnih cenitvah i. t. d. pod posredovanjem sodnijskega komisarja zapisujejo in cenijo zemljišča, poslopja, to in ono blago i. t. d. Take cenitve se vršijo v vsakem kraju, v najodkladnejšem in v najbližjem, kakor pač slučaj nanese. Pravico, take cenilne može imenovati, ima dotični okrajni sodnik. Navada je, da sodnik v vsaki občini izbere in imenuje dva zvedena in razumna gospodarja za cenilca v okrožju občine. Naš okrajni sodnik pa je v našem okraju vpeljal drugo uredbo. On je enkrat za vselej za vsako cenitev, za vsako inventuro i. t. d. bodi si v najbližjih Policah ali v Ščavnici, ali tam na koncu meje v Sovjaku imenoval svojega prijatelja Winkler-ja za cenilca. Ta Winkler, desna roka Vračko-va, pa stanuje v mestu Radgoni, torej v tujem okraju. Koliko si je ta že moral zaslužiti, ker je dolgo vrsto let v vsakem tednu najmanj enkrat vpregel svoja konja in se vozil po našem okraju! Koliko stroškov pa se je s tem tudi napravilo dotičnim strankam, h katerim je hodil »šacat,« si vsakdo lahko misli. On je računal prvič svojo pristojbino za cenitev, potem pa še vožnjo in ker je včasih,

ako se je daleč kam peljal, celi dan izostal, je računal tudi hrano. Z njim se je vedno vozil dotični sodnijski odposlanec, seveda zastoj; to je, plačati mu za to ni bilo nič treba, a zaračunal si je tudi on vožnjo. Torej se je ena in ista vožnja dvakrat računila. Ali je bilo to treba? Nikakor ne. Kajti če bi bil namesto Winklerja drug cenilec, ki v dotičnem kraju stanuje, bi ne bilo mu treba ne dolge vožnje in ne zamude. Stroškov bi bilo veliko manj. Ravno take dobrote užival je Vračko. Tega tudi je sodnik porabljal za cenilca v drugih občinah, le da ga ni kakor Winklerja pri sleherni komisiji porabljal, nego le pri večjih komisijah, to je pri taci, ki so več nesle. Pri taci pa Vračko ni menda bil namestnik Winklerja, nego namestnik drugega cenilca, ki je bil za druge slučaje v dotični občini za cenilca imenovan. Prav čedno, kaj ne? A krivično, jako krivično je bilo to. Zaradi tega so nekateri kmetje vložili pri višji sodnji v Gradcu pritožbo ter so v njej razložili, kako čudno se jim zdi, da prebivalec tujega okraja hodi v naš okraj v najdaljše kraje na komisijone, kateri so seveda veliko dražji, kakor če bi domači ljudje in soobčani ta posel opravljali. Višja sodnja v Gradcu poslala je to pritožbo sodniku, da svoje postopanje opravičuje. Sodnik ni mogel tajiti, nego hotel si je s tem pomagati, da je slavil Winklerja in Vračko kot dobra gospodarja in izvrstna poznavalca naših razmer. A višja sodnja Graška ni poslušala na ta prazni in neresnični izgovor, ampak je poslala sodniku dolg — nos in ukrenila, da se Winkler ne sme več niti v Policah rabiti kot cenilni mož, Vračko pa le v svoji občini, tam v bližini »lesenega rafunka.« Nadalje se je sodniku tudi zaukazalo, da mora odslej kakor je povsod navada, v vsaki občini imenovati dva cenilna moža in da se v eni občini ne sme rabiti cenilec iz druge občine. To je prav. Prvič so razmere tega ali onega kmeta in sploh gospodarske razmere kakega kraja gotovo najbolj znane soobčanom in sosedom; drugič pa so pri tem stroški veliko manjši. Dotičnim cenilcem ni treba daleč hoditi ali se celo voziti, ker občine niso tako obširne. Radovedni smo zdaj, kake može si bode gosp. sodnik izbral. Mi bi rekli, da bi najbolj kazalo župane, oziroma občinske odbornike za ta posel imenovati. Kajti župani imajo za svoje občine mnogo dela, katero se jim ne plača. Zakaj bi se jim za to na drugi strani ne privoščil kakšen zaslužek? Nadalje se sme tak posel le zaupati bridnim in varčnim gospodarjem, ne pa pijancem in zapravljivcem, kakoršni so nekateri Vračkovi pristaši. No, bomo videli. — Te dni je bil gospod prezident okrožnega sodišča Celjskega tukaj in je ves urad in vse akte pregledal. Ovadilo se je namreč njemu, da bi on utegnil najti tukaj marsikaj, kar bi ga zanimalo in kar bi moral grajati; posebno pa bi bil kancelist Potočnik graje vreden, ker ta se je začel proti strankam že tako obnašati, kakor da bi imel gnojne vile v roki in ne peresa. Mi pričakujemo od znane pravičnosti in nepristranosti gospoda prezidenta, da bode vsem nerednostim in nedostatom napravil konec.

Od Sv. Frančiška pri Gornjem gradu. (Slovo.) Praznik sv. apostolov Petra in Pavla se pri nas vsako leto prav slovesno obhaja in vedno je bilo veselo na na ta dan. Pa letos je bilo drugače. S potrtem srcem smo šli v cerkev in z objokanimi očmi smo se vrnili domov, ker so se od nas poslovili častiti in preblagi ter za vse dobro vneti gospod župnik Janez Krener. Oh, kako pazljivo smo jih poslušali, ker so nam slednjikrat besedo božjo oznanjevali! Za slovo so nam priporočali tri zlate ključe, s katerimi si moremo nebeška vrata odpreti. Prvi ključ, so rekli, je živa vera; torej držite se zvesto svete vere, zakaj brez vere je nemo-

goče Bogu dopasti; živite tako, kakor vas sveta vera uči. Drugi ključ, so dalje rekli, je molitev; torej molite vedno radi in pobožno in skrbite za dobra dela, ker vera brez dobrih del je mrtva. Ko bi pa bili tako nesrečni, da bi v greh zabredli, poslušajte se tretjega ključa, namreč zakramenta sv. pokore. To so bili zadnji nauki, katere smo slišali iz njih ust, in ko so h koncu naznanili, da nas bodo zapustili in so nas sv. Frančišku izročili, nastal je po celi cerkvi tak jok, da se ni nobena beseda več slišala. Kako pa tudi ne! Saj smo jih presrečno ljubili, ker so bili skrbni in dober pastir svojih ovčic. Koliko skrbij so imeli za lepoto hiše božje, tega se vsak lahko prepriča, ako pride v prekrasno cerkev, ki je ena najlepših v Savinjski dolini. Veliko skrb so imeli, da so se kupili novi zvonovi, veličastne orglje, trije lestenci in da se je postavilo gospodarsko poslopje. Želeli so vse storiti v blagor našim dušam; zato so nam tudi pred petimi leti priredili sveti misijon. Ni se čuditi, da so njih moči tako hitro opešale, zato ne, ker so bili rahlega zdravja in so delovali na obširni župniji in pri mnogo obiskovani romarski cerkvi 24 let večidel sami. Za vse to, kar so nam storili, smo jim srčno hvaležni in iz celega srca jim želimo, da bi jih ljubi Bog ohranil pri najboljšem zdravju še prav mnogo let ter jim enkrat podelil krono večne slave.

Neki faran v imenu vseh.

Iz Slov. goric. (Odpadnika.) »Erjav kakti Judež bodi«, pravi pesmica o Slovencih, ki zatajijo svojo slovensko mater! Pri Mariji Snežni blizu Cmureka imajo nadučitelja, ki na vse kriplje ponemčuje odtotne Slovence. Učencem prepoveduje kupovati slovenske pisanke, risanke in plošče. Ta nadučitelj ne pomisli, da je pri Mariji Snežni ondotna šola postavljena z denarjem vrlih Slovencev, ker so rajni župnik č. g. Golinar tako častno odbili napad »šulvereina«. Na tej šoli se blesti lep slovenski napis: »Šola«, torej bi bilo želeto, da bi se g. nadučitelj obnašal tako, kakor se Slovencu spodobi. A glejte, g. nadučitelj je ud zloglasnega »šulvereina«. Ali morebiti dobiva od tega društva »judeževe« groše? Mogoče, ker v tej šoli molijo nemški, ker učenci morajo pozdravljati v nemščini in ker ta vzgojevalec silno vtepa deci nemščino v glavo. Rodoljubi slovenski so osnovali tamkaj potrebno posojilnico. Ta zavod je za ondotno pokrajino potreben, kakor ribi voda, da se prepreči upliv Cmureških pijavic, ter se Slovenci postavijo na lastne noge. Ta na Dravskem polju, ne v teutonskih šumah, rojeni nadučitelj pa je odločen nasprotnik posojilnice. Jeknak v misljenju je njegov pomagač, učitelj, ki vendar hoče, da bi ga Slovenci podpirali. Naj to zadostuje za to pot!

Neduhovnik —k—

Od Sv. Ane v Slov. gor. Dne 1. julija je pri mahal k nam iz Gradca nov učitelj ter hotel nastopiti novo službo; ali sirota ni znal trohice slovenski. Takoj so ga Anočani obrnili nazaj, od koder je prišel. »Marš curik!« Menda je rad šel, ker je sprevidel, da bi tukaj nič ne opravil. Tako vidimo Slovenci, kako ljubezen imajo v Gradcu za nas; saj bi morali vendar znati, da je šola pri Sv. Ani slovenska, in to radi tega, ker Rožengruntarji pošiljajo svoje otroke v Lugatec; ostale občine pa so čisto slovenske. Kaj bi torej tukaj opravil trd — Nemec? Za Boga svetega, dajte nam Slovencem, kar po postavi gre, saj nismo proti temu, da se nemščina ne bi smela učiti; toda pametno se to naj zgodi!

—k—

Od Slov. Bistrice. (Različne opombe.) Ljudje sploh mislijo, da je to mestece slovensko, saj je popolnoma na slovenskih tleh, in ga še krasi pristno slovensko ime, vendar pa mislijo nekateri drugače, namreč tisti, ki so prišli iz tevtoburskih goščav. To pričajo napisi, ki so »klasično« nemško napisani in poleg nje

slovenščina spakedrana. Tako je zunaj tega mesteca na plošči ob veliki cesti: Ortschaft. Ortsgemeinde Underlosnitz. Bezirkshaupt: Märburg. Komisia okraj: So-seska okolica: Kraj-Spodnalosnica«. Blizo mesta pa je taka plošča popolnoma nemška, kakor n. pr. pri Mariboru. Ko sem to zagledal sem postal poparjen, in še bolj, ko sem hodil po mestecu. Šel sem na pošto in nesel denar s slovensko pošno nakaznico. Gospodična pa mi je dala popolnoma nemški »Aufgabe-Schein«. Ta listek sem pogledal debelo, kakor nekdanji Andrejček ječmenovo kašo, in sem mislil: Le bodi ponižen, tukaj je vse nemško. Gospodični pokažem slovensko nakaznico in rečem, da na to ne sprejemem nemške tiskovine. Na to so se ji zasvetile oči in reče: »Bis jetzt hacs noch Niemand so bas verlangt«. (Do zdaj še nihče ni tega zahteval.) Boš že našla, sem si mislil in pretepsti se ti ne dam. Čakal sem potrpežljivo, in dobil sem: »Aufgabe-Schein — Pošno prejemni list«, torej nemško-slovenski, kakor sem tirjal. Ako ne bi dobil, tedaj bi se nemudoma pritožil pri poštnem ravnateljstvu v Gradcu, ali pa celo pri trgovinskem ministerstvu. Visoko vlado pa tukaj prosim, naj nam dá povsod take uradnike, ki bodo prijazni tudi z nami Slovenci in nam dali brez tirjanja, kar nam gre; kajti mi Slovenci smo prerahločutni, da bi se morali vedno vojskovati za svoje pravice. Tej poštarici pa bi omenil, naj ne govori v uradu neresnično, da še do zdaj nikdo ni zahteval slovenskih tiskovin, ker mislim, da so jih gotovo narodnjaki tirjali. — Bil sem v štacunu, kjer se prodaje papir, da bi si kupil nekaj papirja; toda ko bi kdo stenografoval, kakva sva govorila z gospo prodajalko, bi se gotovo smejali, ko bi to brali. Jaz sem govoril po slovensko; gospa pa nemško. To ti je ričet. V tisto hišo ne grem za živi svet nikoli več. Svoji k svojim, drugam ne! Mene ne bodo po štacunah učili nemščine, kajti jaz ostanem trd Slovenec.

Od Sv. Marka niže Ptuja. (Dvojna slavnost.) Stare, popolnoma pérove cerkvene orgle smo sežgali nad predvečer sv. Cirila in Metoda za kres. Na god teh svetnikov je začel nove krasne orgle v naši cerkvi staviti g. J. Brandl iz Maribora. V nedeljo dne 15. julija so jih slovesno blagoslovili preč. gosp. ptujski prošt. Pridigal je č. g. profesor dr. Ant. Medved. Navdušeno je govoril o cerkvenem petju, ki od Boga pride in k Bogu vodi. Veliko sv. mašo so služili č. gvardijan o. Klement. Mojstersko je orglal č. g. L. Hudovernik, stolni kapelnik in vikar iz Maribora. Peli so lepo nekateri gg. učitelji in gospdč. učiteljice. To je bila dopoldne cerkvena slavnost, popoldne ob 3. pa je bila v šoli narodna svečanost. Naše bralno društvo je imelo občni zbor. Č. g. župnik Slekovec so kot predsednik poročali o tem jedno leto starem detetu. Društvo ima sedaj nad 80 udov, 188 knjig, 6 časopisov naročenih in gotovine nad 40 gld. Znaprej si bode naročilo »Slov. Gospodar« in »Domoljub« v 6 iztisih. Ko so bili nekateri govorniki zbrane ude in ljudstvo navduševali za to prekorsno društvo, tudi priporočali narodno petje ter se je nekaj mičnih pesmic zapelo, bil je sedanji odbor z vsklikom zopet voljen. Gosp. predsednik konča zborovanje s krepkim »živio« svetlemu cesarju. Prosta, zelo zanimiva zabava je bila pri g. M. Čehu, kjer so bili skoro vsi odlični ptujski Slovenci zbrani. Za obe slavnosti moramo v prvi vrsti zahvaliti našega č. gosp. župnika. Bog jim ves trud plati, Bog jih živi!

Iz Črešnjevca. (Razne novice.) Naša fara je lansko leto zgubila g. nadučitelja Gabra; pa tudi blagi č. g. Melhior Goličnik, ki so čez 17 let neutrudljivo pri nas službovali, zapustili so nas meseca novembra m. l. Za njih trud in skrb, ki so jo z nami in našo deco v šoli imeli, hodilo se jim je nekaj odličnih fara-

nov zahvalit. Slaba se nam je skozi celo zimo zaradi službe božje godila, kajti mladina rada sili v trge in mesta, kjer slabe družčine ne manjka; ali potrpeti smo morali, kdor potrpi, si rožice sadi. Ko pa je vigred nastopila, pokazale so se nam res rožice. Dobili smo o veliki noči g. učitelja J. Polanca, ki je izvrsten orglar in učenik šolske mladine; Bog nam ga ohrani! — Le eno poglavitno srečo pogrešali smo še čimdalj, tembolj, ko smo morali k službi božji v sosedne fare hoditi. Z gorečimi željami smo čakali na ovi trenotek, ko nam bodo naš višji pastir, mili knezoškof, g. kaplana poslali. In res, hvala Bogu, zgodilo se je to 1. rožnika. Z nepopisljivim veseljem smo jih sprejeli. Bog nam jih mnogo let ohrani zdravega in krepkega na duši in telesu! — Naša fara se deli v tri občine, koje večinoma slovenski uradujejo. Črešnjevska občina je bila dolgo udana liberalizmu, vendar po hudi borbi smo ga pred dvema letoma pod »pustov prag« pokopali. Naj nikoli več cim ne poganja! Tudi šolski svet je dolgo nemčurske hlače nosil in trobil v palirski rog tako, da ga včasih nič nismo razumeli, ali vendar mu je za vselej odklenkalo. Izvolili smo si nedavno celo narodne slovenske može v krajni šolski svet. — Pretreška občina je imela ob volitvi dve stranki, kar je tudi »Slov. Gosp.« prosinca bil nekaj omenil. Pri neki seji sta se nedavno stranki celo zedinili, ter si roko podali, v znamenje bratovske ljubezni in pa da »Slovenci smo, pa vsi iz srca«. Tako je prav! — Kakor okoliščine kažejo, da bi se v naši fari lahko bralno društvo osnovalo. Kaj pa čakate gg. predstojniki in narodni možje? Ali nič ne čitate »Slov. Gosp.«, kjer se tolikokrat bere, kako drugod v tem oziru napredujejo? Ali mora naša fara poslednja biti? Na noge torej, Slovenci! Saj zdaj imamo za to reč vnetega č. g. kaplana, samo prositi jih bo treba. Ali nimate mar sposobnih prostorij za to podjetje? Osnujmo torej kmalu prepotrebno bralno društvo na pravi katoliški podlagi!

Iz Stavešinc pri Radgoni. (Kresovi; nesrečna smrt.) Kakor že nekaj let sem, tako so tudi letos naši za narodno stvar navdušeni fantje priredili lepe kresove, na predvečer slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda ter so krepko streljali. Največ zaslug pri tem hvalevrednem početju imata tukajšna fanta, Jaka in Jože Kavčič. Njima, kakor tudi vsem, kateri so k temu kaj pomogli, bodi izrečena srčna zahvala! Ta navdušnost za kresove je dokaz, da smo se tukaj že precej vzdramili iz narodnega spanja, da nas nobena nemškutarska sila ne bode mogla več v narodno spanje zazibati. Bog daj, da bode pri sv. Petru bralno društvo kmalu v življenje stopilo! — Žalostno smrt je tukaj pri nas storil Fr. Fekonja, mlad in močan, še komaj 36 let star posestnik. Popoldne 21. junija se je peljal na travnik po seno. Konji, kateri so ta dan že enkrat ušli, so bili seveda bolj plašni, ko drugekrati, zato so šli zmiraj kar skokoma, na nekem ovinku so še pa bolj naglo potegnili, in omenjeni mož, kateri je sedel na senenih lestvah, in menda ni dosti pazil, je tako nesrečno padel raz voz, ter se tako pobil, da je v par minutah izdihnil svojo dušo. Bog mu bodi usmiljen! J. D.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Letos ne bode splošnega avstrijskega katoliškega shoda, pač pa bode koncem oktobra deželni katoliški shod za Dolenjo Avstrijo. — Minister notranjih stvari je naročil deželnim oblastvom, da gledajo na

strogo izvrševanje predpisov o odvrčevanju kolere, ki se je pred meseci zopet na Gališkem prikazala.

Češko. Trgovinski minister, grof Wurmbrand potuje po tej deželi. Ž njegovimi besedami, katere pri mnogih priložnostih izpregovori, niso nemški liberalci nič kaj zadovoljni. — V Příbramskem okraju je z veliko večino pri volitvah za državni zbor zmagal Mladočeh V. König. — Mladočeški poslanci so se zadnjo soboto sešli v Pragi, da bi se pred svetom pobahali s slogom.

Štajarsko. Deželni in državni poslanec za mestni volilni okraj Ljubno—Bruck, dr. Heilsberg, je na Dunaju umrl. Bil je jeden glavnih vodij zedinjene levice. V Gradcu in na Dunaju se je večkrat pokazal hudega nasprotnika Slovencev. — Deželni odbor je izdal pismo na vse okrajne zastope, kako se naj postavnim potom zboljša živinoreja.

Koroško. Na Celovski gimnaziji je v zadnjem šolskem letu bilo 342 Nemcev in samo 68 Slovencev. Naj bo Slovencev prihodnjič trikrat več! — Kandidat katoliške stranke za prihodnje državnozborske volitve na Gorenjem Koroškem se imenuje posestnik Peitler v Rennwegu.

Kranjsko. V Ljubljani se bode osnovalo katoliško delavsko društvo. Bog daj, da kmalu! — Gorenji in Dolenji Logatec dobita vodovod; bržčas bode k temu država kaj pomogla. — Dne 5. avgusta se bode začela električna razsvetljava v Škofji Loki.

Primorsko. Goriški deželni šolski svet je zapovedal mestnemu zastopu v Gorici, naj sezida Slovincem ljudsko šolo v Gorici. Ali ta je kar napravil utok ali rekurs na ministerstvo. Upamo, da bode to bolj pravično proti 7000 Slovencev, nego zagrizeni lahoni! — Na Goriškem se katoliški Lahi vedno bolj prebujajo; to se je videlo na shodu »katoliškega društva« v Flumičelu.

Hrvaško. Dne 12. t. m. je sabor začel zborovati. Predsednik zbornice se je spominjal pok. Carnota, predsednika francoske republike. — Govori se, da bi nekateri banovi pristaši radi poskusili na Hrvaškem s civilnim zakonom. Ne bode šlo!

Ogersko. Vodje Slovakov, Srbov in Rumunov so se zbrali nedavno na Dunaju, da se posvetujejo, kako bi mogli združeno delovati zoper kruto silo Madjarov. Hočejo prirediti več shodov. Naj jim bodo madjarski katoličani naklonjeni, in potem bode na Ogerskem moralo liberalcem odklenkati!

Vunanje države.

Rim. Pred nekaterimi dnevi se je avstrijski poslanik, grof Bevertera, mudil pri sv. očetu. Rekli so mu med drugim, da so letos prav zdravi.

Francosko. Posebni osek obdeluje vladno predlogo o postopanju zoper anarhiste ali prekucuhe. — Dne 14. julija je na Francoskem narodni ali državni praznik. Letos je zaradi strahu pred anarhisti mnogo slovesnostij izostalo. Naj denar rajši dado revežem, katerih je tudi v tej državi dovolj!

Nemško. Državni zbor je sicer sprejel postavbo, da se smejo vrniti jezuiti, ali državni svet je ni hotel vsprejeti. Pri tem se je jasno videlo, da se socialisti ne bojé jezuitov, pač pa protestanti. Ti že vedó, zakaj. Misijonarjem redemptoristom je državni svet bil milosten.

Bolgarsko. Bivšega ministerskega predsednika Stambolova bi njegovi nasprotniki kaj radi dejali na tožno klop, pa mu ne morejo do živega. Torej ni tak hudobnež, kakor ga črnijo. — Bolgarski katoličani nameravajo osnovati društvo za izdajanje katoliških knjig in časopisov.

Srbsko. Ko je kralj bil v Carigradu, hotel je govoriti s sultanom zastran Srbov v Macedoniji, ali dr-

žavniki so mu to odsvetovali. — Grško in Srbsko se drugo drugemu prebližuje; bržčas je to naperjeno zoper Bolgare v Macedoniji.

Turško. Od dne 10. do 15. julija je bilo več groznih potresov v Carigradu. Mnogo palač in hiš je podrtih, nad 110 ljudij ubitih, sila mnogo pa ranjenih. Seli Galaterija in St. Stefano pri Carigradu sta popolnoma pokončani. Nepopisljiv strah je vladal med ljudstvom.

Azija. V Söulo na Korejo je prišlo 6000 japon-skih vojakov. Angleži hočejo posredovati med Kitajci in Japonci, da ne pride do vojske. Na Koreji so nemiri in je že več kristijanov ubitih.

Afrika. Na otoku Mladagaskar hočejo domačini konec storiti francoskemu gospostvu. — V Maroku so v Fezu Muleja Mohameda, brata sultanovega, zaprli v ječo, ker je odposlanec rahamskega rodu šuntal, naj ga proglasijo za sultana.

Amerika. V Severni Ameriki, kjer so napravili krvavi punt štrajkovci ali delavci, ki so delo ustavili, je štrajk končan. Predsednik zjedinjenih držav, Cleveland, je obljubil, da se izroči posebni komisiji pretresovanje o štrajku in kako se naj delavcem stanje zboljša.

Za poduk in kratek čas.

Velikomoravska država.

V spomin tisočletnice Svetopolkove smrti; spisal Ciriljev.

Prvi moravski vladar, katerega zgodovina omenja, je bil Mojmir, ki je l. 830. pregnal Pribino, kneza v Nitri, v sedanji Slovaški, iz dežele. Pribina pa je našel zavetje pri cesarju Ljudevitu Pobožnem, kateri mu je podaril deželo med Dunavom in Dravo. Mojmir je svojo državo, ki je prvotno obsegala sedanje Moravsko in Dolenje Avstrijsko, kmalu znatno razširil, s čemur se je jako zameril nemškemu kralju Ljudevitu Nemcu, ki je z nevoljo opazoval vedno naraščajočo moč svojega soseda. Da bi nevarnost odstranil, ki mu je pretila od Mojmira, prihrumi l. 846. z veliko vojsko na Moravsko, odstavi Mojmira od vlade ter postavi na knežji prestol njegovega sinovca Ratislava. Ta pa ja bil moder vladar in je čakal na ugodni trenutek, da odreče Nemcem pokorščino. Zato se l. 853. zaveže z Bolgari in kmalu potem (855) premaga Ljudevitovo vojsko ter tako postane neodvisen vladar.

Ratislav je bil oni plemeniti mož, ki je poklical sv. blagovestnika, Cirila in Metoda (863), da bi prinesla Slovanom luč prave Kristusove vere. Pod njegovo vladjo pridobila sta sveta brata, ki sta prinesla s seboj tudi slovanske črke, predrago svetinjo za vse slovanske narode od papeža Hadrijana II., ki je potrdil staroslovensko, jezik takratnih panonskih Slovencev, kot bogoslužni jezik, do katerega imajo vsi Slovani, torej tudi Slovenci pravico.

Ali dolgo ni bilo več prisojeno Ratislavu, najplemenitejšemu od vseh moravskih vladarjev, delovati za telesni in tudi dušni blagor svojega naroda, kajti l. 870. se je njegov bratranec Svetopolk, ki je vladal v Nitri, zavezal s Karlmanom korotanskim ter pahnill Ratislava s prestola. V boju so Nemci Ratislava ujeli in ga odvedli v Regensburg, kjer so mu iztaknili oči ter ga vrgli v dosmrtno ječo. Kdaj je umrl, se ne vé. Nemci so to priliko dobro porabili ter si osvojili celo Moravo. Nje upravo pa je izročil Karlman grofoma Viljemu in Engelskalku, ki sta obskrbovala vshodno krajino. Pri tem se Nemci niso ozirali na Svetopolka, temveč so ga

kmalu potem tožili izdaje, ga ujeli ter odvedli tudi njega v ječo v Regensburg (871). Moravani pa se niso hoteli uklanjati Nemcem, nego so se kmalu vzdignili pod vodstvom duhovnika Slavomira proti njim, da bi se osvobodili sramotnega jarma. Svetopolk pa si je med tem zopet pridobil zaupanje Nemcev takó, da so ga poslali z vojsko nad uporne Moravane. Pri tej priliki pa se je grozno maščeval nad njimi. Ko sta sovražni vojski trčili druga ob drugo, pristopil je k svojim rojakom ter njim na čelu popolnoma pobil nemško vojsko. V grozoviti bitki pri Velegradu ali pri gradu Devini padla sta tudi grof Viljem in Engelskalk. Tako je prišel Svetopolk na prestol velikomoravske države (871), in je kmalu postal mogočen vladar.

Nemci so kmalu zopet prišli z vojsko nadnj (827), ali Svetopolk se je vedno hrabro držal. Naposled je bil kralj Ljudevit Nemec prisiljen skleniti z njim mir v Forchheimu (874), v katerem ga je priznal kot vladarja Morave.

V istem času pribori Svetopolk svoji domovini poleg politične samostalnosti tudi cerkveno. Ko je bila l. 868. ustanovljena moravsko-panonska nadškofija ter je bil papež Hadrijan II. posvetil za njenega nadškofa Metoda, vrnil se je ta po smrti brata sv. Cirila (869) zopet v domovino. Radi homatij na Moravskem ostal je pri panomskem knezu Kocelju, ki je l. 860. po smrti svojega očeta Pribine prevzel vladjo ter stoloval v Blatogradu v zahodni Ogerski. Podložniki Koceljevi so bili panonski Slovenci, predniki današnjih ogerskih Slovencev. Tu je Metod goreče deloval za utrditev krščanske vere med Slovenci, izpodrinil nemške duhovnike ter vpeljal slovenski bogoslužni jezik mesto prejšnjega latinskega. Ali nemški škofje, katerim nikakor ni šla v glavo ustanovitev moravsko-panonske nadškofije, kakor tudi ne slovenski jezik pri službi božji, poklicali so Metoda pred se, da se opraviči ter ga vrgli v ječo. Dve leti in pol (871—873) bil je Metod v ječi na Švabskem, dokler ni papež Ivan VIII. ukazal nemškemu škofu pod kaznijo izobčenja, da izpuste popolnoma nedolžnega Metoda. Sedaj je šel Metod v Svetopolkovo državo, očistil deželo nemškega upliva ter znova vpeljal slovensko liturgijo, ki je bila po odstranitvi Ratislava propadla.

Svetopolk je kmalu potem, ko je postal vladar, sklenil zvezo s češkim knezom Borivojem ter vzel njegovo sestro Ljubomiro za ženo (873). Po Forchheimskem miru živel je v prijateljstvu s Karlmanom in po njegovi smrti (880) z njegovim sinom Arnulfom.

V tem času je Metod neumorno deloval za dušni blagor moravskega ljudstva. Krščanstvo se je širilo tudi zunaj moravskih mej, kajti l. 878. krstil je Metod češke kneza Borivoja in njegovo ženo Ljudmilo, ki je pozneje postala svetnica. Tako si je Kristusova vera s slovensko liturgijo pridobivala tudi na Češkem vedno več tal. Toda nemški škofje, njim na čelu solnograški nadškof, niso mirovali ter so Metoda znova zatožili pri papežu radi rabe slovenskega jezika pri sv. maši ter ga obdolžili celo krivovere, da bi si tako zopet mogli pridobiti cerkveno pravico do moravsko-panonskih pokrajin, katere so si prej bili po krivici prisvojili, kar jim je papež tudi jasno dokazal. Metod je zato moral drugič v Rim (879), kjer se je pred papežem sijajno opravičil. Papež Ivan VIII. se je prepričal o pravovernosti Metodovi ter z veseljem zopet potrdil slovensko liturgijo (880). Tako je Metod osramotil vse svoje sovražnike. Potrditev slovenskega bogoslužnega jezika je, rekel bi, najvažnejši dogodek v zgodovini Svetopolkovega vladanja. (Konec prih.)

Smešnica. Metlar svojemu tovarišu: »Ne gre mi v glavo, kako ti je mogoče, metle še boljši kup prod-

Listič uredništva. G. Fr. Praprotnik: Potijujemo, da ste na Mozirskem ljudskem shodu I resolucijo samo prečitali. Gg. dopisnikom: Prosimo, pošiljajte nam krajše dopise, ako ni kaj izvanrednega! Dopisi, dolgi 15 do 25 tiskanih vrst, dopadejo čislanim bralcem najbolj. — Tokrat zaostali dopisi pridejo prihodnjič.

Alojz Buchta,

rokovičar in trakár,

Gospoke ulice št. 24. v Mariboru
usoja se spoštovani gospódi in p. n. občinstvu udano naznaniti, da je v Tegetthofovih ulicah št. 21.

podružnico

otvoril. Vedno si bodem prizadeval, zagotoviti dobro blago in najboljšo postrežbo po najnižjih cenah in prosim za blagovoljne naročbe.

Z velespoštovanjem

2—3

Alojz Buchta,
rokovičar in trakár v Mariborn.

Lepo posestvo

v prijetnem kraju savinske doline, od glavne ceste 5 minut oddaljeno, obsegajoče 13 orolov njiv, travnikov in gozda, prodaja se pod ugodnimi pogoji zaradi odročnosti.

Jako lep sadovnik. Zidana z opeko krita hiša. Zidano gospodarsko poslopje. Z opeko kriti svinjaki. Posestvo pripravno je za kakega zasebnika. Natančneje pové Ivan Apat, posestnik v Pondarji pri Vranskem. 3—3

Uradne in trgovske

KUVERTE

s firmo priporoča

tiskarna sv. Cirila v Mariboru

V vsaki fari in občini

namešča se razumna, spoštovana in denarno zanesljiva oseba kot

zaupni mož

z dobrim postranskim zaslužkom. Pismanaj, se pošiljajo pod „201.191“ Gradec poste restante. 18-20

Vsi stroji za kmetijstvo vinarstvo in moštarstvo!

Mlatilnice, vitle, trieure

čistilne mlince za žito

rezalnice za krmo

aparate proti peronosperii

tlačilnice za vino

tlačilnice za sadje

mline za sadje

predmete za kleti, sesalnice za vse namene, kakor v obče: vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo razpoloža v najnovejših, najboljših konstrukcijah

IG. HELLER, DUNAJ

2/2 Praterstrasse Nr. 49

Bogato ilustrirani katalogi v nemškem in slovenskem jeziku zastoj in poštine pristo.

Najkulantnejši pogoji. — Jamstvo. — Stroji se dajo na poskušnjo.

Cene so se znova znižale!

Prekupovalcem znaten popust!

Posestvo na prodaj!

V trgu Ljutomer ležeče posestvo, ki obstoja iz prostornega hišnega hrama, v katerem se nahaja lončarija, edina v Ljutomeru, z gospodarskim poslopjem, ter eden oral sadunosnika in iz 7¹/₂ orolov njiv, travnikov in gaja, — potem vinograd v Cerovcu v ormožkem okraju, ki obstoja iz vincarije, preše in pivnice, dva orala 600 □° gorice in 1/2 orala sadovnjaka, — se skupaj ali tudi vsako posebej iz proste roke pod ugodnimi pogoji takoj prodaja.

Ceno in pogoje pové lastnik **Alojz Stuhec**, tržan v Ljutomeru. 2-2

Slikarski učenec

se takoj vsprejme pri

Francu Kolar-ju

v graščinski pristavi pri Mariboru.
(Burgmeisterhof bei Marburg.) 2-3

Za zeleno cepljenje trt

priporoča

patentne vezi iz gumija (Gummispangen)

v dvojni širokosti 4-4

Janez Pucher,
Maribor, gospoke ulice 19. Maribor.

KONJAK.

Ta iz krepkega, na lastnih gorah zraven nega vina izvečena Francovka je skušen pomoček za oživljenje dušnih in telesnih močij. Zoper protin, trganje, otrpnenje udov, revmatizem pomaga ču-

dovito in uteši bolečine. Ena steklenica velja 1 gld. 20 kr. Stari konjak je za stare ljudi in take, ki so bolni želodcu, prava dobrota. Cena 1 gld. 50 kr. Kdor naroči 4 steklenice, se mu dá škrinjica zastoj in plača se na pošti voznina. Dobi se le samo pri **Benediktu Hertl**, graščaku na Goliču pri Konjicah na Štajarskem.

Zaloga v Mariboru pri Alojziju Quandest, gospoke ulice. 27-52

Važno za vsako

gospodinjo in mater!

13-24

Kathreinerjeva Kneipp-ova sladna kava

velja vedno več za izvrstno, edino naravno in zdravo ter ob enem za rabo ceno pridajo h kavi. Ona se hvali od visokih zdravstvenih zavodov in je za gospé, otroke, želodčne in živčne bolnike najboljša nadomestba za kavo.

Previdnost pri nakupu! Zahteva se naj in vzame le beli, izvirni zavitek pod imenom

Dobi se povsodi.

Kathreiner.

1/2 kilo 25 kr.

Hel. Kneipp

Tiskarna sv. Cirila

priporoča naslednje knjige:

1. „**Žalostna mati Božja**“, spisal Fr. Bezjak, župnik pri Sv. Marku, 6. natis. Obsega pouk o češenji žal. matere Božje, pobožnost sedem petkov v čast žal. materi Božji, razne molitve in pobožnosti za god sedem žalosti Marije Device, zbirko molitev za očitno in domačo službo Božjo in precejšnje število svetih pesmij. Ta posebno za sveti postni čas primerna knjiga stane

vezana v polusnje gld. — 70

„ z zlatim obrezkom „ — 80

„ v usnje z zlatim obrezkom „ 1 40

2. „**Družbine bukvice za dekleta**“, spisal Jožef Rozman, pokojni Konjiški nadžupnik, 12. natis; namenjene v prvi vrsti dekletom Križevske družbe, pa tudi vsem dekletom sploh jako koristne, veljajo

vezane v usnje z barvanim obrezkom gld. 1 30

„ rudečim „ „ 1 40

„ zlatim „ „ 1 60

Po poštnem povzetju 10 kr. več.

3. „**Duhovni Vrtec**“, 5. natis, priporočanja vredna molitvena knjiga, posebno za mladino, stane

v usnje vezan z zlatim obrezkom gld. — 85

„ s kopčo „ — 95

4. „**Svetó opravilo**“, spisal Anton Slomšek, nekdanji viši ogleda šol, 5. pomnoženi natis; namenjeno šolarjem viših razredov, velja

vezano gld. — 35

„ v polusnje z zlatim obrezkom „ — 50

„ v usnje z zlatim obrezkom „ — 60

5. „**Ključek nebeški**“, spisal Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru, za šolarje nižjih razredov, velja

vezan gld. — 30

„ v polusnje z zlatim obrezkom „ — 40

„ v usnje „ — 50

6. „**Molitve na čast svete družine**“, komad 2 kr., 100 po 1 fl. 50 kr. 7. „**Božič**“ pridnim otrokom, spisal Alojzij Vakaj, stane 15 kr.

8. „**Svete pesmi za šolarje**“, vezane 10 kr.

9. „**Zbirka narodnih pesmij**“ I. snopič 10 kr.

10. „ „ II. snopič 10 kr.

11. „**Ženitovanje**“ 15 kr.

VABILO

k podzemeljski veselici v Hudi luknji pri Slov. Gradci, katero priredi Doliško bralno društvo s petjem in godbo

dne 29. julija t. l.

Začetek ob 4 uri popoldne.

Vstopnina: Za gospodo 1 krono, za kmete in dijake 20 kr.

Prav mnogobrojne udeležbe prosí

Odbor.

Št. 3316

Oklic!

C. kr. okrajno sodišče v Šoštanju daje na znanje: Na prošnjo dedičev po umrlem Antonu Podvinšek dovoljuje in odreduje se prostovoljna sodna dražba zapustnikovega zemljišča vlož. štv. 139 katastralne občine Raune brez pritikline cenjenega sodno na 105 gld. 10 kr. na

24. julija 1894

od 11.—12. ure dopoldno pri tej sodnji s pristavkom, da se bo to zemljišče pri tem le edinem roku le za ali čez cenitveno vrednost oddalo in da je zemljišče neobremenjeno.

Dražbeni pogoji, vsled katerih je vsak ponudnik dolžen, pred ponudbo 10 % varščine v roke dražbenega komisarja položiti, cenitveni zapisnik in zemljeknjižni položaj se morejo v navadnih uradnih urah pri tem sodišču pregledati.

C. kr. okrajno sodišče v Šoštanju,
dne 10. julija 1894.

C. kr. okrajni sodnik:
Mihelič.

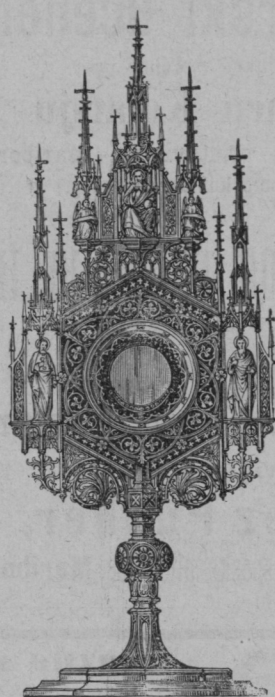
Oklic!

C. kr. okrajno sodišče v Konjicah nana: Na prošnjo gosp. Jakoba Korošak, kot testament. izvršitelja po rajnem gospodu Valentinu Stiplovšek, bivšem župniku v Ločah, dovoljuje se prostovoljna prodaja vseh v to zapuščino spadajočih premičnin, kakor: vina v sodih, sodov, živine, pohištva, perila itd. ter se za izvršitev iste določa narok v farovžu pri Sv. Duhu v Ločah na dan

23. julija t. l.

in na prihodnje dni ob 8. uri dopoldne s pristavkom, da se bodo te reči le za ali čez cenitveno vrednost oddale.

C. kr. okrajno sodišče v Konjicah,
dne 17. julija 1894.

Karol Tratnik,

pasar in srebrar

stolne ulice v Mariboru (Domgasse) št. 1.

priporoča se prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in dobrotnikom za naročila

cerkvenih orod in posode,

katere izdelujem iz zlata, srebra ali bronza, ali iz pozlačenih ali posrebrenih drugih kovin na primer: monštrance, kelihe, ciborije, lustre, svečnike, križe itd. v različnih zlogih po naj-novejših uzorcih in po najnižjih cenah.

Staro cerkveno orodje in posodo posebno dobro popravljam, pozlatim ali posrebrim v ognju.

2—12

Za vse moje izdelke zagotavljam.

Münzerjeve karpatske kose v poštnih zavitkih

prave samo s to vknjiženo znamko.

Zavzemajo v svetovni trgovini prvo mesto zaradi svoje priročne oblike, lahкости, jednako-merne trdosti ter trpežnosti in ker se lahko vodijo.

Narejene so iz dvakrat rafiniranega (očiščenega) posebnega srebrastega jekla, ki se napravlja iz najzlahnejših rud, in ki se odlikuje posebno v tem, da je silno trdo ter da se da prav dobro klepati.

Klina jim je po vsej dolžini fino vdolbena, močna, trdo napeta in prožna (elastična). Rezilo je po vsej dolžini fino izklepano in sicer jednako tenko in jednako široko (4 mm.), kar je od strokovnjaškega stališča najzanesljivejše znamenje prave jednakomerne trdosti in trdnosti.

Kedar si jo naklepal, rabiš jo lahko več dnij; rezilo se le malo obrabi, in ako si jo jedenkrat nabrusil, kosiš lahko okoli 100 do 130 korakov celo najtršo gorsko travo in najgostejše žito.

Radi teh imenitnih lastnostij so Münzerjeve karpatske kose mnogo več vredne, kakor vsak drugi domači in tuji izdelek in prihranijo kmetovalcem časa, dela in denarja.

Münzerjeve karpatske kose lahko rabiš tudi kot kose, ki jih samo nabrusiš (ne da bi jih bilo treba naklepati) prerežejo ti železno pločevino (pleh), ne da bi se skrhale ter ti zagotovijo zmago pri vsaki hitri košnji za stavo.

Za jednako kakovost in navedene lastnosti vsake posamezne kose prevzamemo popolno garancijo.

Kose se razpošiljajo v obliki, kakor je v deželi navadna in v poljubnih dolžinah po teh-le cenah:

Dolžina kose z uhom vred	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	ctm.
Cena jedne kose	1.—	1.05	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.65	1.80	2.—	gld. av. v.
Na 5 kilogramov gre	14	13	11	10	9	8	7	6	6	5	kos

1 pripraven karpatski brus se dobi za 15 krajc.

Razpošilja se s prvo pošto, le za gotov denar ali pa po poštnem povzetju. Poštnino plačamo sami in jo zaračunimo pri zavitkih (paketih) do 5 kg. samo 30 kr. Pri naročitvi 10 kos zaračunamo le polovico poštnine, pri naročitvi 20 kos ni treba nič plačati za poštnino.

Dopisuje se v vseh jezikih.

Pri skupnih naročitvah z imenikom posameznih gospodarjev zaznamujemo vsako koso z imenom onega gospodarja, čegar je.

MÜNCE & Co. na DUNAJU.

10—15

Štajerska deželna Rogaška slatina,

izvirek „Tempelj“ in „Styrja“.

Nova napolnitev v novi zgrajeni natakalnici, kamor se slatina naravnost izliva.

Te glavberjeve solne slatine, katera ni samo izborno sredstvo proti boleznim prebavnih organov, ampak tudi jako prijetna hladilna pijača, ni zamenjati z drugimi kislinami, katere se prodajajo pod imenom: „Rogaške“.

Dobiva se pri slatinskem oskrbnistvu na Slatini pri Rogatci, kakor tudi v vseh prodajalnicah mineralnih vod, v specerijskih prodajalnicah in drogerijah, ki so na dobrem glasu in lekarnah.